

NACRT

**PRIJEDLOG ZAKONA O
DRVENASTIM KULTURAMA KRATKIH OPHODNJI**

Zagreb, rujan 2017.

PRIJEDLOG ZAKONA O DRVENASTIM KULTURAMA KRATKIH OPHODNJI

I. USTAVNA OSNOVA DONOŠENJA ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavku 4. podstavku 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), kojom je propisano da Hrvatski sabor ili narod neposredno, samostalno, u skladu s Ustavom i zakonom, odlučuje o uređivanju gospodarskih, pravnih i političkih odnosa u Republici Hrvatskoj.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROIZAĆI

Republika Hrvatska kao članica Europske unije preuzela je obveze definirane Strategijom Europa 2020. koja predstavlja desetogodišnji strateški plan za rast i radna mjesta Europske unije pokrenut 2010. godine. Cilj Strategije nije samo prevladavanje posljedica prošle ekonomske krize već je cilj i rješavanje nedostataka postojećeg modela rasta i stvaranje uvjeta za pametan, održiv i uključiv rast. Strateškim dokumentom utvrđeno je pet glavnih ciljeva za Europsku uniju do kraja 2020. Jedan od glavnih ciljeva Strategije je područje klimatskih promjena i energetske održivosti s posebnim naglaskom na smanjenje emisija stakleničkih plinova za 20% u odnosu na 1990. te cilj da se 20% energije crpi iz obnovljivih izvora.

Nadalje, novim 'energetskim paketom' Europske unije za razdoblje do 2030. godine za jedan od tri glavna cilja određeno je postizanje globalnog vodstva u području energije iz obnovljivih izvora. Europsko vijeće utvrdilo je za cilj da u ukupnoj potrošnji energije u Europskoj uniji 2030. energija iz obnovljivih izvora ima udio od najmanje 27%. Ovaj minimalni cilj obvezujući je na razini Europske unije. Ujedno se istim paketom predlaže smanjivanje emisija ugljičnog dioksida za 40% do 2030. u odnosu na razine iz 1990. godine.

Biomasa igra ključnu ulogu među obnovljivim izvorima energije (OIE) te bilježeći stalan porast. U budućnosti se očekuje velik porast potražnje za drvom kao energentom za grijanje i za električnu energiju. S druge strane, drvenaste kulture kratkih ophodnji pomažu poboljšati kvalitetu vode, pružaju usluge ekosustava (lov, pčelarstvo, opskrba vodom, zaštita od požara), sprječavaju eroziju, ali i ublažavaju klimatske promjene zbog skladištenja ugljikovog dioksida.

Drvenaste kulture kratkih ophodnji su brzorastuće vrste drveća koje se uzgajaju radi ostvarenja visokih prinosa biomase u kratkom razdoblju. Među brzorastućim vrstama drveća pogodnim za drvenaste kulture kratkih ophodnji na području Europe najraširenije su različite vrste topola i vrba, međutim postoje i druge pogodne vrste kao što su joha, jasen, breza, bagrem i dr.

Jedan od osnovnih problema na putu razvoja drvenastih kultura kratkih ophodnji je nepostojanje cjelovitog zakonodavnog okvira koji regulira pitanja te problematike. U 2015. godini napravljeni su pomaci prema regulaciji uzgoja drvenastih kultura kratkih ophodnji

zbog ulaska Republike Hrvatske u sustav Zajedničke poljoprivredne politike te usuglašavanja ciljeva i mjera definiranih Programom ruralnog razvoja. Donesen je Pravilnik o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja (Narodne novine br. 20/16, 39/16 i 91/16), koji utvrđuje vrste koje se mogu uzgajati u sustavu kultura kratkih ophodnji i koje se smatraju prihvatljivim za ostvarenje izravne potpore.

Prijedlogom zakona o drvenastim kulturama kratkih ophodnji predlaže se definirati i regulirati ovo područje. S obzirom na preuzete obveze i strateške ciljeve te rastući interes tržišta Prijedlog zakona bi zajedno s podzakonskim propisima, za donošenje kojih se ovlašćuje ministar nadležan za poljoprivredu, propisao način uzgoja i korištenja drvenastih kultura kratkih ophodnji, popis drvenastih vrsta za potrebe njihova uzgajanja, vrste zemljišta na kojima se mogu uzgajati, kao i uredio vođenje Upisnika proizvođača drvenastih kultura kratkih ophodnji te stručni nadzor. Na taj način Prijedlog zakona doprinosi dostizanju ranije spomenutih ciljeva i obveza te daljnjem razvoju potencijala poljoprivrednog i šumskog zemljišta.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Provedba Prijedloga zakona o drvenastim kulturama kratkih ophodnji ne zahtijeva osiguravanje dodatnih sredstava u državnom proračunu Republike Hrvatske.

PRIJEDLOG ZAKONA
O DRVENASTIM KULTURAMA KRATKIH OPHODNJI

I. OPĆE ODREDBE

Predmet Zakona

Članak 1.

- (1) Ovim se Zakonom uređuje osnivanje, uzgoj i korištenje drvenastih kultura kratkih ophodnji (u daljnjem tekstu: kulture).
- (2) Cilj ovoga Zakona je stvaranje uvjeta za proizvodnju biomase iz kultura kao obnovljivog i ekološki prihvatljivog energenta na načelima gospodarske održivosti, socijalne odgovornosti i ekološke prihvatljivosti.
- (3) Svrha ovoga Zakona je doprinos energetske i gospodarske razvoju Republike Hrvatske povećavanjem sigurnosti opskrbe korištenjem dodatnih nacionalnih izvora energije, razvoj ruralnog prostora poticanjem gospodarske aktivnosti na lokalnoj razini uporabom dodatnih proizvodnih potencijala poljoprivrednog i šumskog zemljišta.

Pojmovi

Članak 2.

- (1) U smislu ovoga Zakona kulturama se smatraju intenzivni nasadi brzorastućih vrsta drveća koje se uzgajaju na poljoprivrednom ili šumskom zemljištu u kratkom razdoblju, najdulje do osam godina između dviju sječa, radi ostvarenja visokih prinosa biomase za energetske svrhe.
- (2) Proizvođač kulture je svaka pravna ili fizička osoba koja se bavi uzgojem kultura sukladno ovome Zakonu.
- (3) Izrazi koji se koriste u ovome Zakonu, a imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod.

II. VRSTE I POVRŠINE ZA UZGOJ KULTURA

Popis vrsta

Članak 3.

(1) Za osnivanje i uzgoj kultura mogu se koristiti zavičajne i strane vrste drveća, uključujući i njihove križance.

(2) Dopusšteno je koristiti samo one strane vrste drveća, uključujući i njihove križance, za koje je u svrhu uzgoja kulture, sukladno propisu kojim se uređuje područje zaštite prirode, utvrđeno da njezino uvođenje u prirodu na području Republike Hrvatske i u ekosustave u kojima prirodno ne obitava ne predstavlja opasnost za bioraznolikost, ljudsko zdravlje ili obavljanje gospodarske djelatnosti.

(3) Popis zavičajnih i stranih vrsta drveća, uključujući i njihove križance koje je dopušteno koristiti za osnivanje kultura na poljoprivrednom, odnosno šumskom zemljištu te način i uvjete pod kojima se mogu uzgajati kulture utvrđuje pravilnikom ministar nadležan za poslove poljoprivrede (u daljnjem tekstu: ministar) uz prethodno mišljenje ministra nadležnog za poslove zaštite prirode.

Primjena odredaba drugih zakona

Članak 4.

(1) Na vrste iz članka 3. ovoga Zakona, ako se koriste u svrhu uzgoja kultura, ne primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje područje šumarstva, osim onih koje se odnose na stavljanje u promet drvnih proizvoda s izvanšumskih površina.

(2) Na poljoprivredne površine iz članka 5. ovoga Zakona, ako se koriste u svrhu uzgoja kultura, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje područje održavanje i zaštita poljoprivrednog zemljišta, korištenje poljoprivrednog zemljišta, promjena namjene poljoprivrednog zemljišta i raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske.

(3) Na odabir lokacije i vrste uzgojne kulture primjenjuju se odredbe zakona koji uređuju područja zaštite okoliša i prirode.

Površine za uzgoj kultura

Članak 5.

(1) Kulture se mogu osnivati i uzgajati isključivo na:

1. šumskom zemljištu koje nije privedeno namjeni
2. šumskom zemljištu ako je to predviđeno šumskogospodarskim planom i
3. poljoprivrednom zemljištu koje je vrednovano kao ostalo poljoprivredno zemljište (PŠ).

(2) Na ostalom poljoprivrednom zemljištu (PŠ) iz stavka 1. točke 3. ovoga članka moguće je po proizvođaču kultura osnivanje kulture veličine do 10 ha na razini pojedine jedinice lokalne samouprave.

(3) Ostalo poljoprivredno zemljište (PŠ) iz stavka 1. točke 3. ovoga članka koje je namijenjeno za uzgoj kultura za potrebe proizvodnje biomase za energetske svrhe nije moguće prenamijeniti u šumsko zemljište odnosno u šumu.

(4) Ostalo poljoprivredno zemljište (PŠ) iz stavka 1. točke 3. ovoga članka potrebno je nakon isteka 16. godine od osnivanja kulture vratiti u namjenu za poljoprivrednu proizvodnju.

(5) Osnivanje i uzgoj kultura na zemljištu iz stavka 1. ovoga članka moguće je samo ako nije u suprotnosti s posebnim propisima iz područja zaštite prirode kojima se propisuje očuvanje ekološke mreže i zaštićenih područja.

III. EVIDENTIRANJE PROIZVOĐAČA KULTURA

Upisnik proizvođača kultura

Članak 6.

(1) Proizvođači kultura moraju biti upisani u Upisnik proizvođača drvenastih kultura kratkih ophodnji (u daljnjem tekstu: Upisnik).

(2) Upisnik vodi ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede i šumarstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

(3) Zahtjev za upis u Upisnik podnosi se Ministarstvu na propisanom obrascu.

(4) Zahtjev za upis u Upisnik podnose vlasnici ili posjednici zemljišta iz članka 5. ovoga Zakona.

(5) Ministarstvo o upisu proizvođača kulture u Upisnik donosi rješenje.

(6) Za upis u Upisnik proizvođači kultura moraju raspolagati odgovarajućim poljoprivrednim ili šumskim zemljištem za osnivanje i uzgoj kultura, sadnim materijalom vrsta iz članka 3. ovoga Zakona proizvedenim na registriranome mjestu proizvodnje u Europskoj uniji.

(7) Sadržaj, oblik i način vođenja Upisnika, te obrazac zahtjeva i dokumentaciju koja mora biti priložena zahtjevu pravilnikom propisuje ministar.

Brisanje iz Upisnika

Članak 7.

(1) Ministarstvo će pokrenuti postupak brisanja proizvođača kulture iz Upisnika:

- a) na zahtjev proizvođača kulture i
- b) po sili zakona:
 - smrću proizvođača kulture ili prestankom postojanja pravne osobe koja je upisana kao proizvođač kulture
 - uzastopnim odbijanjem provođenja mjera za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti naređenih rješenjem šumarskog ili poljoprivrednog inspektora iz članka 11. ovoga Zakona.

(2) O brisanju proizvođača kulture iz Upisnika Ministarstvo donosi rješenje.

(3) U rješenju iz stavka 2. ovoga članka proizvođaču kulture koji je brisan iz Upisnika naložiti će se uklanjanje nadzemnog i podzemnog dijela kulture na zemljištu iz članka 5. ovoga Zakona u roku od najdulje 30 dana od dostave rješenja o brisanju iz Upisnika.

(4) Ako proizvođač kulture koji je brisan iz Upisnika ne provede naloženu radnju iz stavka 3. ovoga članka istu će izvršiti Hrvatske šume d.o.o. na trošak izvršenika u daljnjem roku od 15 dana.

Članak 8.

- (1) Protiv rješenja Ministarstva iz članka 6. i 7. ovoga Zakona ne može se izjaviti žalba, već se može pokrenuti upravni spor.
- (2) Pokrenuti upravni spor protiv rješenja Ministarstva iz članka 7. ovoga Zakona ne zadržava izvršenje rješenja.

IV. NADZOR

Provedba stručnog nadzora

Članak 9.

- (1) Uzgoj kultura podliježe stručnom nadzoru koji provodi Savjetodavna služba.
- (2) Stručni nadzor podrazumijeva kontrolu, na terenu pri osnivanju kulture i najmanje jednom godišnje kod svih proizvođača kultura u vrijeme vegetacije, o udovoljavanju zahtjevima propisanim ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju njega, o čemu se sastavlja zapisnik.
- (3) Ako se stručnim nadzorom utvrdi neudovoljavanje zahtjevima propisanim ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju njega, Savjetodavna služba dužna je o istome obavijestiti nadležnu inspekciju iz članka 10. ovoga Zakona.
- (4) Način provedbe i druga pitanja vezana uz stručni nadzor kultura propisuje ministar pravilnikom.

Provedba upravnog i inspekcijskog nadzora

Članak 10.

- (1) Upravni nadzor nad provedbom ovoga Zakona obavlja Ministarstvo.
- (2) Inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega na šumskom zemljištu obavlja šumarska inspekcija Ministarstva (u daljnjem tekstu: šumarska inspekcija) sukladno ovome Zakonu i propisima iz područja šumarstva.

(3) Inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega na poljoprivrednom zemljištu obavlja poljoprivredna inspekcija ministarstva nadležnog za poslove poljoprivrede (u daljnjem tekstu: poljoprivredna inspekcija) sukladno ovome Zakonu i propisima iz područja poljoprivrednog zemljišta.

Članak 11.

(1) Ako šumarski ili poljoprivredni inspektor u obavljanju inspekcijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen ovaj Zakon i propisi doneseni na temelju njega rješenjem će narediti otklanjanje utvrđene nepravilnosti određujući rok u kojem se nepravilnost mora otkloniti te će o tome obavijestiti Ministarstvo.

(2) Protiv rješenja inspektora žalba nije dopuštena, već se može pokrenuti upravni spor.

(3) Pokrenuti upravni spor protiv rješenja inspektora ne zadržava izvršenje rješenja.

V. PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 12.

(1) Novčanom kaznom od 20.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj proizvođač kulture pravna osoba ako:

- a) sječu brzorastućih vrsta drveća ne obavi najdulje do osam godina nakon osnivanja nasada (članak 2. stavak 1.)
- b) je osnovao nasad vrstama koje nisu dopuštene za uzgoj kulture (članak 3. stavak 3.)
- c) ne uzgaja kulture na propisan način i u skladu s propisanim uvjetima (članak 3. stavak 3.)
- d) uzgaja kulture na zemljištu na kojem uzgoj nije dozvoljen (članak 5. stavak 1.)
- e) uzgaja kulture na površini većoj od propisane na razini jedinice lokalne samouprave (članak 5. stavak 2.)
- f) ostalo poljoprivredno zemljište (PŠ) koristi za uzgoj kulture nakon 16. godine od osnivanja kulture (članak 5. stavak 4.)
- g) nije upisan u Upisnik (članak 6. stavak 2.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 10.000,00 do 35.000,00 kuna.

(3) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 35.000,00 kuna kaznit će se proizvođač kulture fizička osoba se za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Donošenje provedbenih propisa

Članak 13.

Ministar će donijeti pravilnike iz članka 3. stavka 3., članka 6. stavka 7. i članka 9. stavka 4. ovoga Zakona u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Postojeći nasadi

Članak 14.

(1) Osobe koje na dan stupanja na snagu ovog Zakona imaju osnovane nasade brzorastućih vrsta drveća dužne su u roku od tri mjeseca nakon stupanja na snagu pravilnika iz članka 6. stavka 7. ovoga Zakona obavijestiti Savjetodavnu službu o postojanju nasada te podnijeti zahtjev za stručnim nadzorom iz članka 9. ovoga Zakona.

(2) U slučaju da se stručnim nadzorom utvrdi da nasad brzorastućih vrsta drveća iz stavka 1. ovoga članka udovoljava zahtjevima propisanim ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju njega, osoba koja ga je osnovala obvezna je u roku od dva mjeseca nakon izvršenog stručnog nadzora podnijeti zahtjev za upis u Upisnik.

(3) U slučaju da se stručnim nadzorom utvrdi da nasad iz stavka 1. ovoga članka ne udovoljava zahtjevima propisanim ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju njega, osoba koja je osnovala nasad ima mogućnost u roku od osam godina nakon stupanja na snagu pravilnika iz članka 6. ovoga Zakona uskladiti se s odredbama ovoga Zakona i podnijeti zahtjev za upis u Upisnik, u suprotnome nakon isteka istog roka od osam godina na površine na kojima se nalaze nasadi iz stavka 1. ovoga članka primjenjuju se odredbe posebnih propisa iz područja poljoprivrednog zemljišta i šuma.

Stupanje na snagu

Članak 15.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Uz članak 1.

Ovom odredbom utvrđuje se predmet uređenja ovoga Zakona.

Uz članak 2.

Ovom odredbom daju se definicije pojedinih izraza koji se koriste u ovom Zakonu te se uređuje rodna neutralnost pojmova.

Uz članak 3.

Ovom odredbom uređuje se obveza propisivanja vrsta koje se mogu koristiti za osnivanje drvenastih kultura kratkih ophodnji te način uzgoja istih.

Uz članak 4.

Ovom odredbom uređuje se izuzimanje odredbi Zakona o šumama osim u dijelu koji se odnosi na nužno izdavanje propisane popratnice za drvenaste vrste koje se koriste za uzgoj drvenastih kultura kratkih ophodnji. Nadalje, odredba utvrđuje primjenjivanje odredbi Zakona o poljoprivrednom zemljištu na ostalo poljoprivredno zemljište u slučaju kada se drvenaste kulture kratkih ophodnji uzgajaju na istima. Također, ovom odredbom se utvrđuju i obveze koje proizlaze iz Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš.

Uz članak 5.

Ovom odredbom uređuju se površine na kojima se drvenaste kulture kratkih ophodnji mogu uzgajati. Odredba također uređuje da ostalo poljoprivredno zemljište na kojemu se uzgajaju drvenaste kulture kratkih ophodnji nije moguće prenamijeniti u šumsko zemljište te vraćanje istog u namjenu za poljoprivrednu proizvodnju nakon isteka perioda od 16 godina.

Uz članak 6.

Ovom odredbom propisuje se obveza izrade Upisnika proizvođača drvenastih kultura kratkih ophodnji te obveza upisa istih u navedeni Upisnik. Ujedno se odredbom utvrđuje način upisa u Upisnik te obveza propisivanja načina upisa i sadržaja Upisnika.

Uz članak 7.

Ovom odredbom propisuje se način te u kojim slučajevima je moguće brisanje proizvođača koji uzgajaju drvenaste kulture kratkih ophodnji iz Upisnika, naložene aktivnosti koje je brisani proizvođač kulture dužan provesti te postupanje ako to ne učini.

Uz članak 8.

Ovom odredbom utvrđuje se pravni lijek na rješenja Ministarstva temeljem ovoga Zakona.

Uz članak 9.

Ovom odredbom propisuje se stručni nadzor, način provedbe te druga pitanja vezana uz stručni nadzor.

Uz članak 10.

Ovom odredbom uređuje se upravni i inspekcijski nadzor nad provedbom ovog Zakona.

Uz članak 11.

Ovom odredbom uređuju se ovlasti i postupanja inspektora prilikom postupanja po ovom Zakonu. Ujedno se utvrđuje pravni lijek na rješenja inspektora.

Uz članak 12.

Ovom odredbom određuju se sankcije za fizičke, pravne osobe i odgovorne osobe unutar pravne osobe ako se krše odredbe ovoga Zakona.

Uz članak 13.

Ovom odredbom daje se rok u kojemu je ministar obavezan donijeti propise koje je sukladno ovome Zakonu ovlašten donesti.

Uz članak 14.

Ovom odredbom uređuje se status postojećih nasada brzorastućih vrsta drveća koji su osnovani prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

Uz članak 15.

Ovom odredbom uređuje se stupanje na snagu ovoga Zakona.